EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 3.9.2024
COM(2024) 390 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o „zavezah za zaupanje v statistiko“ držav članic, kot predpisuje Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o „zavezah za zaupanje v statistiko“ držav članic, kot predpisuje Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009

1. UVOD

1.1. Uredba (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki

To je četrto poročilo, pripravljeno v skladu z Uredbo (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki[1], zlasti s členom 11(4), ki določa:

„Komisija na podlagi letnih poročil, ki jih pošiljajo države članice, redno spremlja zaveze držav članic, ki se po potrebi posodabljajo.

...

Komisija do 9. junija 2018 in nato vsaki dve leti Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o objavljenih zavezah, po potrebi pa tudi o poročilih o napredku.“

Prvo poročilo je bilo objavljeno leta 2018[2], drugo leta 2020[3] in tretje leta 2022[4].

Zaveza za zaupanje v statistiko

Zaveze za zaupanje v statistiko (v nadaljnjem besedilu: zaveze) so bile določene kot del cilja krepitve okvira za vodenje kakovosti na področju statistike. Prvič so bile predstavljene v sporočilu Komisije leta 2011[5]. Namen tega koncepta je vključiti vlade v stalno prevzemanje odgovornosti za skladnost države s Kodeksom ravnanja evropske statistike (v nadaljnjem besedilu: Kodeks ravnanja)[6].

S kodeksom ravnanja so bila ustvarjena merila za razvoj, pripravo in izkazovanje evropske statistike. Vsebuje 16 načel, ki zajemajo institucionalni okvir, statistične procese in rezultate. Njegov glavni cilj je zagotoviti, da statistika, pripravljena v okviru evropskega statističnega sistema, ne ustreza le merilom kakovosti, med katerimi so ustreznost, pravočasnost in natančnost, temveč je tudi v skladu z načeli strokovne neodvisnosti, nepristranskosti in objektivnosti.

Zaveze so pomembna povezava med Kodeksom ravnanja in vladami držav članic.

V skladu s členom 11(3) Uredbe (ES) št. 223/2009 so zaveze instrumenti, ki si „dodatno prizadevajo za zagotavljanje zaupanja javnosti v evropsko statistiko in napredka pri izvajanju statističnih načel iz Kodeksa ravnanja“.

---

[1] Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o evropski statistiki ter razveljavitvi Uredbe (ES, Euratom) št. 1101/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu zaupnih podatkov na Statistični urad Evropskih skupnosti, Uredbe Sveta (ES) št. 322/97 o statističnih podatkih Skupnosti in Sklepa Sveta 89/382/EGS, Euratom, o ustanovitvi Odbora za statistične programe Evropskih skupnosti (UL L 87, 31.3.2009, str. 164).

[2] COM(2018) 516 final..

[3] COM(2020) 278 final.

[4] COM(2022) 333 final.

[5] COM(2011) 211 konč.

[6] Kodeks ravnanja evropske statistike – revidirana različica iz leta 2017 – katalog izdelkov – Eurostat (europa.eu).

V uvodni izjavi 17 Uredbe (EU) 2015/759[7] o spremembi je navedeno: „Z vključitvijo nacionalnih vlad v odgovornost pri izvajanju Kodeksa ravnanja evropske statistike (v nadaljnjem besedilu: Kodeks ravnanja) bi se lahko izboljšala kakovost evropske statistike in okrepilo zaupanje uporabnikov. V ta namen bi morala, zaveza za zaupanje v statistiko‘ (v nadaljnjem besedilu: zaveza), ki jo vzpostavi država članica in upošteva nacionalne posebnosti, vključevati posebne zaveze vlade te države članice za izboljšanje ali ohranjanje pogojev za izvajanje Kodeksa ravnanja. Ta zaveza, ki bi se morala po potrebi posodabljati, bi lahko vključevala nacionalne okvire zagotavljanja visoke kakovosti, vključno s samoocenjevanjem, ukrepi za izboljšanje in mehanizmi spremljanja.“

Medsebojni strokovni pregledi evropskega statističnega sistema (ESS)

Cilj evropskega statističnega sistema (ESS), v katerem sodelujejo Eurostat in nacionalni statistični organi držav članic EU in držav Efte, je priprava visokokakovostne evropske statistike. Da bi zagotovili visoko kakovost statistike, so člani ESS oblikovali skupni okvir kakovosti, katerega temelj je Kodeks ravnanja. Skladnost nacionalnih statističnih organov s celotnim sklopom načel in kazalnikov Kodeksa ravnanja ima pomembno vlogo pri zagotavljanju kakovosti evropske statistike. Ta skladnost se redno ocenjuje z medsebojnimi strokovnimi pregledi ESS.

Medsebojni strokovni pregledi ESS temeljijo na podrobni metodologiji in vključujejo samoocene na podlagi dokazov, obiske držav in poročila o medsebojnih strokovnih pregledih, ki jih pripravijo skupine strokovnjakov. Poročila vsebujejo priporočila za izboljšanje, v skladu z njimi pa se pripravijo akcijski načrti za izboljšanje, ki jih Eurostat spremlja na letni ravni. Prejšnji medsebojni strokovni pregledi so bili opravljeni v obdobjih med letoma 2006 in 2008 ter letoma 2013 in 2015. Tretji krog medsebojnih strokovnih pregledov, ki zajemajo obdobje med letoma 2021 in 2023, je zaključen, Komisija pa je rezultate predstavila v končnem poročilu[8]. Posamezna poročila o medsebojnem strokovnem pregledu so na voljo na spletišču Eurostata[9].

V zvezi s tem zaveze, ki vključujejo vlade, dopolnjujejo medsebojne strokovne preglede ESS, ki vključujejo nacionalne statistične organe.

2. PREGLED ZAVEZ ZA ZAUPANJE IN POROČIL DRŽAV ČLANIC

2.1. Splošne določbe

V skladu s členom 11 Uredbe (ES) št. 223/2009 države članice in Komisija sprejmejo vse potrebne ukrepe, da se ohrani zaupanje v evropsko statistiko. V ta namen si „zaveze za zaupanje v statistiko“ dodatno prizadevajo za zagotavljanje zaupanja javnosti v evropsko statistiko. Če država članica ne objavi zaveze, mora Komisiji predložiti poročilo o napredku pri izvajanju Kodeksa ravnanja in po potrebi o prizadevanjih za vzpostavitev zaveze ter ga objaviti.

Komisija mora do 9. junija 2018 in nato vsaki dve leti Evropskemu parlamentu in Svetu poročati o objavljenih zavezah, po potrebi pa tudi o poročilih o napredku.

[7] Uredba (EU) 2015/759 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o spremembi Uredbe (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki (UL L 123, 19.5.2015, str. 90).
[8] Register dokumentov Komisije – SWD(2024) 136 (europa.eu).
[9] Sedanji krog (2021–2023) – Eurostat (europa.eu).

2.2. Oblika zaveze

V uredbi niso določena pravila o obliki zaveze. Vendar je treba doseči cilj povečanja zaupanja javnosti z zavezo vlade, da bo zagotovila pogoje za visokokakovostno statistiko.

Kot je bilo navedeno v prvem poročilu[10], večina držav članic meni, da nekateri deli njihove zakonodaje predstavljajo zavezo. Vendar se je z leti povečalo število držav članic, ki so pripravile samostojne zaveze. V tem poročilu je predstavljen splošen pregled sedanjega stanja, vključno s stanjem, obravnavanim v prejšnjih poročilih, in novim razvojem.

Poročilo temelji izključno na nacionalnih prispevkih, prejetih za namene tega poročila. Eurostat je države članice pozval, naj poročajo o obdobju med 1. januarjem 2022 in 31. decembrom 2023.

Nacionalna zakonodaja, ki predstavlja zavezo

Države članice, ki menijo, da zavezo predstavljajo nekateri deli njihove nacionalne zakonodaje, se sklicujejo na pravne določbe, ki so pomembne za izboljšanje ali ohranjanje pogojev za izvajanje Kodeksa ravnanja, in so poročale o zadevnem razvoju dogodkov.

Avstrija: statistični urad Avstrije meni, da zavezo predstavlja nacionalna zakonodaja, in sicer zvezni zakon o statistiki. Avstrija je poročala, da od prejšnjega obdobja poročanja ni bilo večjih sprememb.

Hrvaška: kot je navedeno tudi v poročilu, ki ga je hrvaški statistični urad poslal Eurostatu, zakon o uradni statistiki, ki je začel veljati leta 2020, določa pravno podlago za zavezo tako, da nacionalnemu statističnemu uradu, tj. hrvaškemu statističnemu uradu, zagotavlja strokovno neodvisnost in podporo pri ohranjanju in izboljšanju pogojev za izvajanje Kodeksa ravnanja. Hrvaški statistični urad je v celoti odgovoren za usklajevanje in razvoj nacionalnega statističnega sistema. Drugi pripravljavci uradne statistike so pri svojem delu odgovorni za razvoj, pripravo in izkazovanje uradne statistike. Hrvaški statistični urad si prizadeva zagotoviti pravočasne statistične podatke, ki bodo zadostili potrebam uporabnikov. V ta namen je konec leta 2022 izvedel anketo o zadovoljstvu uporabnikov. Rezultati ankete so uradu v pomoč pri načrtovanju njegovih prihodnjih dejavnosti.

Češka: zaveza na Češkem[11] je bila objavljena 28. februarja 2018 na spletni strani nacionalnega statističnega organa. Zaveza vsebuje povzetek ustreznih določb iz Uredbe (ES) št. 223/2009 in navedbo, da je že izpolnjena z veljavno zakonodajo, ki določa dejavnosti češke statistične službe, kot je bilo potrjeno v poročilu, ki ga je češki statistični urad poslal Eurostatu. Najprej vsebuje sklic na zakon št. 89/1995 o državni statistični službi, pa tudi na ustavo ali poslovnik vlade. Ta sistem predpisov zagotavlja pogoje, ki so potrebni za uresničitev vseh načel Kodeksa ravnanja evropske statistike glede institucionalnega okolja. Češki statistični urad je poročal o nadaljnjem razvoju, vključno z izboljšavami pri vodenju kakovosti.

Nemčija: šteje se, da zavezo predstavlja nacionalna zakonodaja. Kot je v svojem poročilu Eurostatu navedel nemški zvezni statistični urad, ima Nemčija ustrezno raven skladnosti s Kodeksom ravnanja, kar je bilo potrjeno tudi v poročilu o medsebojnem strokovnem pregledu. Hkrati so bila pri medsebojnem strokovnem pregledu opredeljena področja, na katerih so mogoče izboljšave, v poročilu pa so bili predlagani ustrezni ukrepi.

[10] COM(2018) 516 final.

[11] Povzetek češke zakonodaje v zvezi z zavezo za zaupanje na spletni strani češkega statističnega urada.

Najpomembnejši med njimi zajemajo sodelovanje in usklajevanje znotraj nemškega statističnega sistema, uvedbo enotnih standardov kakovosti, načrtovanje programov in inovacije. Poleg tega je v poročilu, poslanem Eurostatu, poudarjeno, da dodajanje novih elementov, povezanih z registri, poslovnim področjem nemškega zveznega statističnega urada pomeni dober napredek.

Estonija: zaveza je določena v zakonu o uradni statistiki, zlasti v členu 7(1), v skladu s katerim se uradna statistika pripravlja v skladu s statističnimi načeli in merili kakovosti iz Uredbe (ES) št. 223/2009. Zakon o uradni statistiki je začel veljati avgusta 2010, v poročilu, poslanem Eurostatu, pa je bilo potrjeno, da odtlej ni bilo večjih sprememb.

Finska: finska zaveza za zaupanje temelji na nacionalni zakonodaji o statistiki. V poročilu o sedanjem obdobju poročanja, poslanem Eurostatu, je poudarjeno, da je bil zakon o finskem statističnem uradu nedavno spremenjen. Ena od sprememb je bila ta, da je bila finskemu statističnemu uradu dodeljena nova naloga, in sicer zbiranje in zagotavljanje mikropodatkov za raziskave in statistične analize. V revidiranem zakonu so pojasnjena tudi pravila, ki se uporabljajo pri zagotavljanju dostopa do podatkov za raziskave in analize.

Francija: po podatkih francoskega nacionalnega statističnega urada se skladnost s Kodeksom ravnanja preverja z letnim poročilom organa za uradno statistiko[12], ki se javno objavi v francoski in angleški različici. V poročilu, poslanem Eurostatu, ni omenjena nobena samostojna zaveza francoske vlade.

Madžarska: kot je navedeno tudi v poročilu o sedanjem obdobju poročanja, poslanem Eurostatu, so zaveze, ki jih je pripravila madžarska vlada, določene v nacionalnem zakonu o statistiki, ki je začel veljati 1. januarja 2017. Odtlej ni bilo večjih sprememb.

Italija: v Italiji ni vzpostavljena nobena samostojna zaveza. Italijanski nacionalni statistični inštitut je poročal o nedavnem razvoju pri uporabi načel Kodeksa ravnanja. Potrdil je novo politiko kakovosti, ki določa, da je treba skladnost tradicionalnih postopkov, kot so raziskave, oceniti z zanesljivimi metodologijami in praksami. V ta namen je bil v obdobju med oktobrom 2022 in januarjem 2023 uveden kontrolni seznam za vse tradicionalne postopke italijanskega nacionalnega statističnega inštituta. Namen posameznih delov kontrolnega seznama je opredeliti pomanjkljivosti in v skladu s tem prilagoditi ukrepe za izboljšanje, ki jih je treba izvesti. Revizije se praviloma izvedejo v obdobju treh let, saj je treba vsaka tri leta pripraviti posodobljen kontrolni seznam.

Latvija: zaveza je določena v nacionalni zakonodaji, in sicer v zakonu o statistiki. V tem obdobju poročanja v zakonodaji ni bilo večjih sprememb.

Litva: zaveza je določena v nacionalni zakonodaji. V poročilu o sedanjem obdobju poročanja je poudarjenih nekaj nedavnih dogodkov. 1. januarja 2023 je začel veljati nov zakon o uradni statistiki in upravljanju državnih podatkov, s katerim se razširjajo vloga in funkcije statističnega urada Litve. Z novim zakonom je statistični urad Litve postal državna agencija za podatke, ki ni odgovorna le za pripravo uradne statistike, temveč tudi za upravljanje državnih podatkov. V novem zakonu je ohranjena obveznost izvajanja Kodeksa ravnanja pri pripravi uradne statistike.

[12] Letno poročilo organa za uradno statistiko za leto 2022.

Luksemburg: kot je bilo potrjeno tudi v poročilu, poslanem Eurostatu, Luksemburg meni, da zavezo predstavlja nacionalna zakonodaja. V poročilu za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2023 ne poroča o spremembah.

Nizozemska: zaveza je določena v nacionalni zakonodaji. Sporočena ni bila nobena večja sprememba nacionalne zakonodaje. Od zadnjega medsebojnega strokovnega pregleda je bilo uvedenih več izboljšav, zlasti v zvezi s stabilizacijo institucionalnega okolja ter krepitvijo vodenja in zagotavljanja kakovosti. Nadaljnje reforme so bile izvedene na področju človeških virov in merjenja uspešnosti. Nizozemski statistični urad je začel izvajati priporočila, ki so bila pripravljena na podlagi zadnjega medsebojnega strokovnega pregleda.

Norveška: zaveza za načela iz Kodeksa ravnanja je določena v norveškem zakonu o statistiki, ki je začel veljati januarja 2021. Prvi dve poročili o skladnosti z načeli kakovosti iz zakona o statistiki in Kodeksa ravnanja sta bili objavljeni na spletnem mestu norveškega statističnega urada[13]. V poročilu, poslanem Eurostatu, je omenjen akcijski načrt za izboljšanje, ki je bil pripravljen po medsebojnem strokovnem pregledu norveškega statističnega sistema.

Poljska: v poročilu, ki ga je Eurostatu poslal poljski statistični urad, je bilo potrjeno, da se nacionalna zakonodaja, natančneje zakon o uradni statistiki z dne 29. junija 1995, šteje za poljsko zavezo. Od zadnjega poročanja določbe zakona o uradni statistiki, s katerim se izvajajo načela Kodeksa ravnanja, niso bile revidirane.

Portugalska: kot je navedeno tudi v poročilu, poslanem Eurostatu, je zaveza določena v nacionalnem pravu, in sicer v zakonskem odloku št. 136/2012. Ta zakonski odlok se razume kot politična zaveza portugalske vlade. Zakonski odlok med drugim vsebuje določbe za izboljšanje ali ohranitev pogojev za izvajanje Kodeksa ravnanja ter dodelitev potrebnih proračunskih sredstev in pooblastil za izvedbo vseh zakonsko določenih dejavnosti.

Slovaška: v poročilu, poslanem Eurostatu, je bilo potrjeno, da ni bila sprejeta nobena samostojna zaveza. V sedanjem obdobju poročanja je bilo v nacionalnem statističnem sistemu v okviru izvajanja Kodeksa ravnanja sprejetih več normativnih, organizacijskih in metodoloških dokumentov, v zvezi s katerimi se je začelo izvajanje[14].

Španija: v poročilu, poslanem Eurostatu, je opisanih več ukrepov za izboljšanje izvajanja Kodeksa ravnanja, sprejetih v obdobju 2022–2023. Zakon o javni statistiki je bil spremenjen, s čimer se zaveza za uskladitev s Kodeksom ravnanja razširja na pripravo statističnih podatkov v okviru nacionalnega statističnega načrta in ni omejena na evropski statistični načrt. Z istim zakonom je bil španski nacionalni statistični inštitut priznan kot nacionalni statistični organ.

Samostojne zaveze za zaupanje

Samostojne zaveze, ki so bile pripravljene, so v različnih oblikah, vsaka pa odraža posebne značilnosti zadevnega nacionalnega statističnega sistema.

V prvih treh poročilih Komisije iz let 2018, 2020 in 2022 o zavezah so bile predstavljene samostojne zaveze naslednjih držav članic.

[13] Poročilo o kakovosti uradne statistike, 2022 in Poročilo o kakovosti uradne statistike, 2023.

[14] Glej tudi premisleke o spremembah zakona o pristojnosti, ki razširjajo pristojnost vlade za imenovanje in razrešitev vodij nekaterih neodvisnih organov, v poglavju o stanju pravne države na Slovaškem (SWD(2024) 825 z dne 24. julija 2024).

Belgija: belgijsko zavezo za zaupanje[15] je 31. maja 2017 odobril posvetovalni odbor, v katerem so zastopane zvezna vlada ter vlade regij in skupnosti, zatem pa je bila objavljena na spletnih mestih belgijskega zveznega statističnega urada in regionalnih statističnih organov. Napredek je bil dosežen pri izvajanju zaveze v okviru ukrepov za izboljšanje, ki so bili pripravljeni na podlagi tretjega kroga medsebojnih strokovnih pregledov, izvedenih v letih 2022 in 2023. V poročilu, poslanem Eurostatu, so bili poudarjeni dosežki v zvezi z usklajevanjem, sodelovanjem in ustreznostjo virov. Poleg tega je bila razvita strategija izkazovanja in komuniciranja, prilagojena različnim uporabnikom.

Bolgarija: nacionalni statistični inštitut je v svojem poročilu, ki ga je poslal Eurostatu, potrdil svoje prejšnje poročilo, v katerem je navedel, da je bolgarska vlada 8. decembra 2021 podpisala zavezo[16]. Vlada se je med drugim zavezala, da bo: (i) zagotovila ustrezne pogoje za razvoj, pripravo in izkazovanje statistike; (ii) zagotovila pravice in obveznosti predsednika nacionalnega statističnega urada; (iii) omogočila zadostna sredstva za izboljšanje in ohranitev kakovosti uradne statistike ter (iv) nacionalnemu statističnemu inštitutu zagotovila dostop do upravnih in drugih virov podatkov.

Ciper: zavezo je leta 2018 odobril svet ministrov[17]. Zaveza je bila objavljena skupaj s povzetkom za državljane. V poročilu, poslanem Eurostatu, je pojasnjeno, da novi zakon o uradni statistiki iz leta 2021 (zakon št. 25(I)/2021) vsebuje izrecna sklicevanja na statistična načela (vključno s strokovno neodvisnostjo, nepristranskostjo in objektivnostjo), merila kakovosti in izvajanje Kodeksa ravnanja za zagotovitev zaupanja javnosti v statistiko.

Grčija: grško zavezo[18] sta 29. februarja 2012 podpisala grški predsednik vlade in član Evropske komisije, pristojen za obdavčenje in carinsko unijo, revizijo in boj proti goljufijam. Na voljo je na spletnem mestu grškega statističnega organa. Kot je navedeno tudi v poročilu, od takrat ni bilo nobenega nadaljnjega razvoja. Ta zaveza še vedno velja in se uporablja.

Islandija: samostojna zaveza je bila objavljena novembra 2019[19]. V poročilu, ki ga je Eurostatu poslal islandski statistični urad, je bilo poudarjeno, da je bilo besedilo zaveze vključeno v dokumente proračunskega načrta za obdobje 2020–2024 in ga je odobril parlament. Z zavezo se ponovno potrjuje, da je verodostojnost javne statistike eden od osnovnih pogojev za zaupanje v gospodarsko in socialno statistiko, ki se uporabljata za oblikovanje politike in nepristransko ocenjevanje učinka vladnih odločitev. Z zavezo se ponovno potrjujeta strokovna neodvisnost in delovno okolje, ki sta potrebna za izvrševanje pravil, s čimer se zagotovi, da lahko islandski statistični urad izvaja nove projekte, zbira podatke ter obdeluje in izkazuje uradno statistiko.

Irska: irska vlada je zavezo sprejela leta 2017[20]. S tem se je ponovno zavezala, da bo: (i) zagotavljala neodvisnost osrednjega statističnega urada; (ii) podpirala osrednji statistični urad pri zagotavljanju skladnosti s Kodeksom ravnanja in (iii) pomagala pri razvoju širšega irskega statističnega sistema pod vodstvom osrednjega statističnega urada. Kot je navedeno tudi v poročilu, ki ga je osrednji statistični urad poslal Eurostatu, je v zavezi, ki jo je odobrila

[15] Zaveza belgijske vlade za zaupanje, https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (na voljo v angleškem, francoskem, nemškem in nizozemskem jeziku).
[16] Zaveza bolgarske vlade za zaupanje.
[17] Zaveza ciprske vlade za zaupanje; sklep sveta ministrov št. 85.964.
[18] Zaveza grške vlade za zaupanje.
[19] Zaveza islandske vlade za zaupanje (na voljo v islandskem jeziku).
[20] Zaveza irske vlade za zaupanje (na voljo samo v angleškem jeziku).

vlada, izkazana nadaljnja podpora obstoječim zakonom ter politikam in praksam, ki jih je vzpostavil osrednji statistični urad, da bi izpolnil svoje obveznosti iz Kodeksa ravnanja.

Malta: na Malti je zavezo podpisal predsednik vlade 17. maja 2018[21]. Kot je poudarjeno tudi v poročilu, ki ga je malteški nacionalni statistični urad poslal Eurostatu, je vlada odtlej še naprej v celoti spoštovala načelo strokovne neodvisnosti nacionalnega statističnega urada. Poleg tega nacionalni statistični urad za okrepitev svoje neodvisnosti v skladu z zavezo pripravlja nov zakon, s katerim se bo razveljavil sedanji zakon o malteškem statističnem organu. Vse predlagane spremembe so namenjene racionalizaciji statističnih postopkov, da bi bila priprava statistike zanesljivejša, učinkovitejša, preglednejša in pravočasnejša.

Romunija: romunska vlada je zavezo Romunije za zaupanje sprejela na seji 9. junija 2017[22]. Kot je pojasnjeno v poročilu, ki ga je romunski nacionalni statistični inštitut poslal Eurostatu, so se plače zaposlenih v nacionalnem statističnem sistemu izboljšale, z dialogi s ključnimi deležniki pa se še naprej krepi zaupanje v statistiko.

Slovenija: slovenska vlada je zavezo sprejela 5. januarja 2017[23]. Ta je bila nato skupaj z ustreznim povzetkom za državljane objavljena na spletni strani statističnega urada. V poročilu, poslanem Eurostatu, ni bil naveden nadaljnji razvoj dogodkov v zvezi s tem.

Švedska: zaveza je bila predstavljena v švedskem predlogu proračuna vlade za leto 2017[24]. Nato je bila objavljena tudi na spletnem mestu švedskega statističnega urada. Poleg tega švedski statistični urad letno poroča o zahtevah za kakovost v statistiki. Kot je prikazano v poročilu, ki ga je Eurostatu poslal švedski statistični urad, so rezultati v sedanjem obdobju poročanja večinoma pozitivni, ugotovljeno pa je bilo, da so na nekaterih področjih mogoče nadaljnje izboljšave.

Omeniti je treba tudi, da so zaveze uradno sprejele tudi tri države kandidatke, ki sicer niso vključene v evropski statistični sistem, in sicer **Albanija** 10. novembra 2017, **Črna gora** 22. februarja 2018 in **Severna Makedonija** 17. oktobra 2018.

Poleg tega je bila Komisija obveščena o naslednjih dogodkih, ki so se zgodili zunaj sedanjega obdobja poročanja:

Lihtenštajn: kot je razvidno tudi iz poročila, ki ga je Eurostatu poslal statistični organ, je lihtenštajnska vlada 27. februarja 2024 potrdila svojo zavezo za varstvo neodvisne in zanesljive statistike v skladu z Uredbo (ES) št. 223/2009[25]. Vlada se je zavezala, da bo zagotovila: (i) neodvisnost statističnega organa; (ii) kakovost uradne statistike z izvajanjem mednarodnih in evropskih standardov o statističnih podatkih ter (iii) ustrezna in stalna sredstva za zagotavljanje kakovosti in ustreznosti uradne statistike. Poleg tega se je vlada zavezala, da bo statističnim organom zagotovila dostop do administrativnih podatkov ter poskrbela za pravice dajalcev podatkov in statistično zaupnost.

Švica: zvezni statistični urad je Eurostatu poročal, da je Švicarski zvezni svet 24. januarja 2024 sprejel in objavil program javne statistike zvezne vlade za prihodnja leta (2024–2027). Poročilo vsebuje pregled statističnih ciljev, prednostnih nalog in dejavnosti

[21] Zaveza malteške vlade za zaupanje (na voljo samo v angleškem jeziku).
[22] Zaveza romunske vlade za zaupanje (na voljo samo v romunskem jeziku).
[23] Zaveza slovenske vlade za zaupanje (na voljo v angleškem in slovenskem jeziku).
[24] Zaveza švedske vlade za zaupanje. Objavljeno v angleškem jeziku v letnem poročilu **urada za uradno statistiko Švedske za leto 2017.**
[25] Zaveza lihtenštajnske vlade za zaupanje.

ter zavezo[26]. Vlada v zavezi potrjuje, da si prizadeva: (i) spoštovati mednarodna načela za zbiranje, pripravo in izkazovanje uradne statistike; (ii) zagotavljati strokovno neodvisnost zveznega statističnega urada in drugih nacionalnih organov; (iii) podpirati zvezni statistični urad in druge nacionalne organe pri sprejemanju potrebnih ukrepov za zagotovitev skladnosti s Kodeksom ravnanja ter (iv) nadalje razvijati zvezni statistični sistem pod vodstvom zveznega statističnega urada.

3. ZAKLJUČEK

Kot je določeno v Uredbi (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki, zaveze prispevajo k zaupanju javnosti v evropsko statistiko in napredku pri izvajanju statističnih načel iz Kodeksa ravnanja.

Vse več držav objavlja samostojne zaveze. Ta trend je dobrodošel in ga Komisija v celoti podpira. Številne države članice menijo, da njihova nacionalna zakonodaja in posebne določbe v njej že predstavljajo zavezo. V zvezi s tem so nekatere države članice poročale, da je njihova nacionalna zakonodaja okrepila vlogo nacionalnega statističnega inštituta kot osrednjega statističnega organa. Da bi izpolnili zahteve glede zaupanja javnosti in kakovosti pri statistiki, je treba stalno spremljati ustrezni razvoj ter se prilagajati spreminjajočim se pričakovanjem in potrebam uporabnikov.

Nacionalni statistični inštituti uporabljajo različna sredstva za vodenje kakovosti in merjenje uspešnosti. V sedanjem obdobju poročanja je bilo potrjeno, da so za objektivno ocenjevanje uspešnosti statističnih inštitutov nujna zunanja ocenjevanja. V zvezi s tem ostajajo ključni medsebojni strokovni pregledi. Z njimi se zagotavljajo dragocena spoznanja zunanjih deležnikov, ki imajo ustrezna znanja in izkušnje na tem področju, o zaupanju v statistiko.

Ohranjanje zaupanja javnosti v uradno statistiko je bistvenega pomena za ustreznost in verodostojnost evropskega statističnega sistema kot celote. Poleg tega pomaga EU in vladam držav članic EU pri odzivanju na glavne sedanje in prihodnje izzive z uporabo metod, ki temeljijo na objektivnih podatkih in dejstvih, ter podpira demokratično legitimnost političnih odločitev. Komisija spremlja primere, ko vlade ne zagotovijo strokovne neodvisnosti svojih nacionalnih statističnih uradov, na primer s spremembo nacionalne zakonodaje tako, da je njena skladnost z načelom strokovne neodvisnosti vprašljiva, ali z odstranitvijo vodje inštituta pred koncem mandata ali brez jasne utemeljitve. Komisija bo še naprej spremljala ustrezni razvoj dogodkov in pomagala državam članicam pri doseganju ciljev glede ohranjanja in izboljšanja zaupanja javnosti v statistiko.

[26] Program, vključno z zavezo švicarske zvezne vlade za zaupanje.